

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi

Muistio

1 (3)

14.2.2024

Viite: Hallintovaliokunta perjantai 16.02.2024 klo 11.15 / HE 107/2023 vp / Lausuntopyyntö
08.02.2024

**Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE
107/2023 vp eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun muuttami-
sesta**

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja toteamme esityksestä seuraa-
vaa:

Yleistä

Keskitymme erityisesti niihin esityksen kohtiin, jotka liittyvät yrityksille
osoitettaviin tietopyyntöihin tai muihin toimenpiteisiin.

Ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutusta myös luvussa tarkoitettujen
tieto- tai toimenpidepyyntöjen kohteena oleviin yrityksiin, erityisesti tele-
operaattoreihin. Kynnystä televalvonnan käyttämiseksi on madallettu
viime vuosina useita kertoja. Kehitys on lisännyt teleoperaattoreiden
hallinnollista taakkaa.

Kiinnitämme huomiota siihen, että kaikkien edun nimissä velvoittavien
säännösten on oltava niin yksiselitteisiä ja selkeitä, ettei niihin jää tul-
kinnanvaraa. Sääntelyn tulee noudattaa perusoikeuksien yleisiä rajoi-
tusedellytyksiä, kuten rajoituksen tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä, ra-
joittamisen perusteena olevien syiden hyväksyttävyyttä, rajoituksen
suhteellisuutta suojattavaan etuun nähden, oikeusturvajärjestelyjen riit-
tävyyttä ja rajoituksen ristiriidattomuutta Suomen kansainvälisten ihmis-
oikeusvelvoitteiden kannalta. Tulkinnanvaraisuus lisää yksittäisiin pak-
kokeinopäätöksiin kuluva selvittelyaikaa operaattorilla ja hidastaa tie-
tojen saamista viranomaisen kannalta. Tulkinnanvaraisuus estää myös
automaation käytön työvaiheissa ja pakottaa operaattorit manuaalisiin
työnkulkuihin. Näin se ei tietenkään ole kenenkään etu.

Televalvonnasta päättäminen (6 §)

6 §:ään ehdotetuista muutoksista seuraisi, että jatkossa televalvontalu-
paa koskevassa hakemuksessa ja päätöksessä ei enää luettelaisi erik-
seen kaikkia niitä telepäätelaitteita tai -osoitteita, joita vaatimus tai pää-
tös koskee, vaan tuomioistuimien voisi myöntää luvan viesteihin, jotka ovat
lähtöisin epäillyn hallussa olevasta tai hänen oletettavasti muuten

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

14.2.2024

käyttämästä teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta taikka vastaanotettavina tällaiseen laitteeseen näitä osoitteita tai laitteita yksilöimättä. Muutoksen takia Tullin ei tarvitsisi hakea erikseen yksittäisiä lupia myöskään sellaisille henkilön hallussa oleville teleosoitteille tai -laitteille, jotka selviävät vasta luvan myöntämisen jälkeen.

Teleosoitteita tai -päätelaitteita ei tarvitsisi yksilöidä silloinkaan, kun ne ovat tiedossa hakemusta tehtäessä, lukuun ottamatta tilannetta, jossa ne ovat tiedossa, mutta epäilty henkilö ei. Niissä tilanteissa, kun epäilty on tiedossa, tätä voidaan pitää sikäli erikoisena, että näin tuomioistuimella ei olisi mahdollisuutta arvioida niiden perusteiden luotettavuutta, jotka kytkevät tietyn henkilön tiettyihin teleosoitteisiin tai -päätelaitteisiin. Tämä harkinta siirrettäisiin muutoksella yksittäiselle pidättämiseen oikeutetulle tullimiehelle.

Muutos vaikuttaa luonnollisten henkilöiden oikeuksiin kohdistuviin riskeihin. Teleoperaattoreilla ei välttämättä ole käytössään ajantasaista tietoa esimerkiksi liittymän käyttäjistä, eikä teleoperaattoreiden vastuulla ei voi olla selvittää, mitä liittymiä henkilöllä on käytössään. Pykälään ehdotetusta muutoksesta ei saa aiheutua lisätyötä teleoperaattoreille. Viestinnän luottamuksellisuutta ei tule vaarantaa epäselvällä käyttäjätiedolla.

Laite- ja liittymäkohtaisuudesta luopumista on perusteltu esityksessä sillä, että se aiheuttaa samassa asiassa useita peräkkäisiä televalvontalupien valmistelu- ja käsittelyprosesseja sekä Tullissa että tuomioistuimissa. Muutokset tulevat kuitenkin lisäämään oleellisesti teleoperaattoreihin kohdistuvien viranomaiskyselyjen volyymia. Samoin viranomaisten asiantuntijuus korostuu ja virkavastuu laajenee.

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset (11 §)

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan Tulli saa kohdistaa henkilöön peiteltyä tiedonhankintaa tietoverkossa, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Esitysluonnoksen perusteluiden mukaan tietoverkossa suoritettavalle peiteltylle tiedonhankinnalle olisi perusteltua olla alempi kynnyks kuin muulle peiteltylle tiedonhankinnalle, koska tietoverkossa tapahtuvalle ihmisten väliselle vuorovaikutukselle on tyypillistä, ettei toisen osapuolen henkilöllisyyttä aina tiedetä, vaan tämä voi esiintyä esimerkiksi nimimerkillä. Lisäksi tietoverkossa tapahtuvan peitellyn tiedonhankinnan dokumentointi voidaan toteuttaa helpommin ja tarkemmin kuin muussa peiteltyssä tiedonhankinnassa, eikä tietoverkkoympäristössä ole perustelujen mukaan myöskään tavanomaisen peitellyn tiedonhankinnan mahdollisia turvallisuusriskejä.

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

14.2.2024

Huomioiden sen, kuinka laajasti ihmiset nykyään hoitavat asioitaan tietoverkoissa ml. henkilökohtainen, yksityinen viestintänsä, kategorinen ajatus siitä, että yksityisyyden suojaan puuttuvien toimien kynnys saisi tietoverkoissa olla alempi kuin muutoin on täysin kestävä. Suhtaudumme hyvin kriittisesti esitettyyn perusteeseen rapauttaa yksityisyyden suojaa tietoverkoissa.

Teleyrityksen oikeus korvaukseen

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 299 §:n mukaan teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen avustamiseksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen investoinneista ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Kuten olemme aiemminkin lausuneet, pidämme erittäin tärkeänä, että sääntelyä tulisi muuttaa siten, että teleyrityksillä olisi aina oikeus täysimääräiseen korvaukseen kaikista viranomaisten avustamisesta aiheutuneista kustannuksista, myös henkilöstökustannuksista.

Asiaan on yleisellä tasolla kiinnittänyt huomiota myös eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta lausunnossaan LiVL 1/2022 vp, jonka se antoi komission ehdotuksista tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen toisen lisäpöytäkirjan allekirjoittamista ja ratifioimista koskeviksi neuvoston päätöksiksi eduskunnalle annetusta valtioneuvoston kirjelmästä U 77/2021 vp.

Esitykseen ei sisälly tätä koskevaa muutosta. Teleoperaattorit ovat pyrkineet vähentämään manuaalisesta työstä aiheutuvia kustannuksia automatisoimalla prosessejaan. Jotta se olisi mahdollista myös esitettyjen muutosten mahdollisesti tullessa hyväksytyiksi, niiden toimeenpanoon on varattava riittävä siirtymäaika.

Viittaamme lisäksi Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry:n asiassa valiokunnalle antamaan lausuntoon.